

1/2023

Elaine Edlund,
HSO, Berry:

– Trasig pall är ett tillbud

sid 10

LEDAREN

Vår 2023, Avtalsrörelse och ljusare tider.

Nytt år och nya möjligheter, sista delen på avtalsperioden och löneförhandlingar pågår i detta nu. Krav på 4,4 procent.

Det finns utrymme för högre löneökningar i företagen i Sverige.

Kännbar inflation

Den höga inflationen är kännbar för oss alla. För att våra medlemmar och andra arbetstagare ska få pengar i plånboken över tid är det viktigt att framtida löneökningar inte driver upp inflationen ytterligare. Den får inte stanna kvar på denna höga nivå för länge. Det kommer bli ett utmanande år.

Vad bryr sig den nya regeringen om?

Vi lämnar vintermörkret och det blir ljusare ute.

Stora satsningar på industrin, bättre arbetsmiljö, bättre pension, en rättvis klimatomställning och en mänskligare sjukförsäkring är frågor som vi får se om den nya regeringen bryr sig om och vi kommer fortsätta driva på för att det ska bli förbättringar.

I detta nummer skriver vi om arbetsmiljö.

Trevlig läsning!

Pär-Ola Olausson

– Jag äter endast grönt, säger Isabell Eriksson, Volvo Powertrain, Skövde, när vi först frågar vad hon har i sin matlåda.

– Det bästa som hänt mig, säger Anette Frydén när hon stolt visar upp sitt hörsel-tekniska hjälpmedel. – Länges låtsades jag om att jag inte hörde dåligt. Många gånger gissade jag ett svar. Nu är det historia.

Redaktion

Pär-Ola Olausson, ansvarig utgivare. Telefon 0500-42 41 70.

E-post: par-ola.olausson@ifmetall.se

Christer Andréasson. Telefon 0510-48 41 45

E-post: christer.andreasson@ifmetall.se

Jonny Alfredsson. Telefon: 0706-617 787

E-post: jonny.alfredsson@ifmetall.se

Omslagsfoto: Per-Anders Blom

Produktion: Redaktionen i samarbete med Olle Sjöstedt Information AB, Västerås.

IFMETALL
Västra Skaraborg

IFMETALL
Östra Skaraborg

Utgivningar 2023 – distribueras med Dagens Arbete

Skaraborgsnytt nummer 1.

16 mars

Skaraborgsnytt nummer 2.

15 juni

Skaraborgsnytt nummer 3.

12 oktober

Skaraborgsnytt nummer 4.

14 december

facebook

Från 2023 är pensionsåldern 66 år

Tidigaste uttagsålder för allmän pension är 63 år från och med 2023. Det kommer att beröra dig som är född 1961 och 1962.

E-post: postbox.avd27@ifmetall.se

Skövde, Hjo, Tidaholm, Falköping, Karlsborg och Tibro.

Foto: Karl Wiktorsson

Svetsning är ett hantverk med hög skicklighetsfaktor. Motsvarande höga krav ska du ställa på arbetsmiljön vid svetsning.

Se upp för svetsröken!

Arbetsmiljön måste ordnas så att ingen andas in den farliga svetsröken

På dom flesta verkstäder så förekommer det svetsning i nån form. Det är en ganska riskfylld verksamhet. Jag försöker reda ut vad som man behöver tänka på för att få en säker arbetsplats vid svetsning, främst det som gäller svetsröken.

Sedan 2017 är all svetsrök klassad som cancerframkallande, detta innebär att vi till varje pris måste undvika att andas in den.

Vad är då svetsrök och varför är den farlig?

Röken som avges vid svetsning består av gaser och fasta partiklar som bildas när

metallånga kondenseras. En stor del av denna rök kan inandas och tränga djupt ned i lungorna, där den kan göra stor skada och även spridas till blodet. Partiklar med 1–7 µm diameter utgör den största hälsorisen på grund av sin förmåga att tränga djupt ned i lungorna och eftersom andningsvägarnas flimmerhår inte kan sålla ut dem ordentligt.

Kartlägg risker och åtgärda

Närheten till rökkällan (och därmed till högkoncentrerad rök) innebär att svetsaren utsätts för särskilt stor risk. Rök som sprider sig kan dock även påverka annan personal.

Det gäller som vanligt att börja med en riskbedömning, kartlägg riskerna och gör åtgärder.

Ser du svetsrök – då finns problemet

En bra tumregel är att om man kan se svetsrök i lokalen så har man ett problem. Bra ventilation är nyckeln här och vi skiljer på allmän- och processventilation. I lokalen skall det finnas en tillfredsställande grundventilation men för svetsningen även ett avsett rökutslag.

Kan man av olika anledningar inte använda utsug måste man ha ett andningskydd i stället och då speciellt vid den typ av svetsning som listas på nästa sida.

- Vid metallbågs svetsning i rostfritt bildas cancerframkallande krom som går ut i svetsröken.
- Svetsning i manganhaltigt stål innebär risk att halten mangan i luften överstiger gränsvärdet.
- Vid svetsning i galvaniserad plåt, kan zinkhalten i luften bli så hög att man får zinkfrossa.
- Vid MIG- och MAG-svetsning i aluminium bildas mycket ozon, som är irriterande för luftvägar och ögon.
- Vid svetsning i lackad plåt, kan det bildas farliga luftföroreningar (till exempel allergiframkallande isocyanater om lacken innehåller polyuretan).
- Vid svetsning i plåt som är lackad med klorpolymerlack kan det bildas farliga klorföreningar.
- Vid svetsning i rostskyddsmålat gods kan svetsröken innehålla både giftigt bly och cancerframkallade sexvärt krom.

Just MIG- och TIG-svetsning är nog den mest vanliga svetsformen och där bildas Ozonet så fort vi börjar svetsa för att sedan gå tillbaka till vanligt syre efter en stund.

Det mesta av ozonet som bildas vid svetsning blir vanligt syre igen efter en viss tid. Det är under den tiden som hälsoriskerna finns.

Här nämns en så kallad halveringstid, det vill säga den tid det tar för halva mängden ozon att ombildas till vanligt syre.

Halveringstid upp till 12 timmar

Det finns påståenden om halveringstid från 30 minuter upp till 12 timmar beroende på en mängd andra faktorer. Kända symtom från ozon är luftrörsirritation och heshet.

På lång sikt kan sjukdomen KOL drabba den utsatte. Det är en lungsjukdom som är känd bland äldre svetsare som också drabbar rökare och kombination rökning och ozon kan antas vara extra dåligt.

Lösningen är tack och lov väldigt enkel, se till att ha bra ventilation, både i rummet och i punktutsuget.

www.svetsaratt.se är en bra sida för allt du behöver veta om säkerhet vid svetsning.

Undvik zinkångor

Lösningen är enkel – slipa bort beläggningen med zink. Detta gäller även alla andra ytbeläggningar så svetsgodset blir rent och blankt. Över huvud taget så är rena ytor lösningen på det mesta inom svetsning både vad gäller miljö och önskat resultat.

Gränsvärden för yrkesmässig exponering

För de flesta skadliga ämnen finns gränsvärden för yrkesmässig exponering (OEL) som regelbundet revideras.

De vanligaste av dessa gränsvärden specificerar den genomsnittliga koncentration som normalt inte utgör en hälsorisk under åtta timmars arbete per dygn (nivågränsvärde).

För vissa ämnen specificeras också en maximal exponeringsgräns eller ett korttidsgränsvärde.

Eftersom de gaser och partiklar som bildas påverkar kroppen på olika sätt, är det viktigt att de bestämmelser som utfär-

das av myndigheterna och de instruktioner som lämnas av tillverkarna följs för att undvika ohälsa.

Företagshälsovården – en resurs

En bra resurs att använda sig av då är företagshälsovården som har möjlighet att mäta gränsvärden och koll på vilka lösningar som bäst passar just på eran arbetsplats. Man kan även använda sig av dom regionala skyddsombuden som gärna kommer ut och hjälper till.

Kurs – kemiska hälsorisker

För dom lokala skyddsombuden så är det viktigt att gå mer utbildningar. Lär dig att riskbedöma på en SAM-kurs och på kursen Kemiska hälsorisker lär vi oss mer om riskerna vid t.ex. svetsning. Jag hoppas att vi träffas där.

Text: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

Dolda skador, gamla synder...

Tillämpa kunskaperna och använd erfarenheterna av en bra arbetsmiljö

Arbetsmiljö är ett ständigt aktuellt ämne för alla som har ett arbete, oavsett vilket arbete man har. Det som kanske inte är lika självklart, är vilka risker som finns i ett arbete.

Med åren som anställd lär man sig mycket om arbetet och vilka risker som finns, även vikten av tillbudsrapportering och olycksfallsutredningar och andra saker som skall se till att vi är säkra på jobbet.

Hur utför vi vårt arbete?

Men det finns även andra faktorer som man inte tänker på, framför allt när man är ny på arbetsplatsen och det hur man arbetar. Det kan finnas hur mycket hjälpmedel som helst och uträknad tid man har att utföra arbetsmomentet på, men då

gäller det att vi som arbetar använder hjälpmedel och tänker på hur vi utför arbetet.

Här lägger vi grunden för skador

Allt för många av oss som jobbar idag har olika förslitningsskador när vi blir äldre. Ofta på grund av att vi kämpar på i det längst trots att man borde kollat upp varför man börjar få ont här och där. Allt för ofta är det gamla synder, man får betala för sådant som man gjorde när man var yngre. Det kan handla om att stressa på arbetet för att arbeta så snabbt som möjligt och gärna ta lite genvägar för att det ska gå fortare.

Här lägger vi oftast grunden för våra skador, eftersom vi just då och även flera år efter inte märker nåt men när man blir äldre kommer problemen.

Prata om ergonomi på arbetsplatsen

Då är det också svårt att rehabilitera de som inte tar hjälp i tid när de börjar få ont eller andra signaler på att allt inte står rätt till med kroppen. Därför är det så viktigt att man pratar om ergonomi på arbetsplat-

sen och att man använder de hjälpmedel som finns. Även om man har hjälpmedel och försöker jobba ergonomiskt så har det kommit nya risker också och det är dom repetitiva arbetsuppgifterna.

Monotona moment sliter

Det behöver inte vara tungt eller dåliga arbetsställningar som är problemet. Det kan vara helt rätt ergonomiskt sett men däremot kan hur många gånger man gör en rörelse och hur mycket tid man får "vila" innan man gör samma rörelse igen spelar stor roll för att undvika problem i framtiden.

Det här är det också viktigt att ha koll på som arbetare, att det är inte bara tyngden utan även frekvensen av arbetsuppgiften som ger förslitningar i längden.

Därför är samspelet mellan de tre parterna i arbetsmiljöarbetet så viktigt, att vi som jobbar tar vårt ansvar och gör vår del och följer de regler och rutiner som finns på arbetet, skyddsombuden gör sin del och ser till att rutiner och hjälpmedel är bra och arbetsgivaren gör sin del för att vi alla ska få ett långt och bra arbetsliv.

Foto: Christer Andreasson

Text: Jonny Gran
jonny.gran@volvo.com

Dagens fråga:

Har ni friskvårdsbidrag?

**Carina Johansson,
KS & Däldens, Tidaholm**

– Ja, det har vi och jag har använt det som ett bidrag till inköp av gymkort.

**Peter Lillsunde,
Berry Superfos, Lidköping**

– Ja, vi har friskvårdsbidrag.

**Nils-Emil Karlsson,
Stenåsens Kött & Svets**

– Jag använder mitt friskvårdsbidrag till liftkort i Sälen när jag åker skidor.

**Maria Dickens,
IAC Skara**

– Jag har använt friskvårdsbidraget till inträde på badhuset och bowling.

Min matlåda

I min måtlåda har jag vegetarisk omelett med grönkål, spenat, rödlök, paprika och broccoli. Till det hjärtsallad, körsbärstomater och alfalfagroddar, berättar Isabell Eriksson.

Grattis korsordsvinnare!

I nummer tre...

- 1:a pris Per Öman, Skövde
- 2:a pris Ewa-Karin Welander, Grästorp
- 3:dje pris Berth Davidsson, Falköping

och nummer fyra

- 1:a pris Kia Andrén, Skövde
- 2:a pris Ewa-Karin Welander, Grästorp
- 3:dje pris Richard Jakobsson, Lidköping

I nummer 3 och 4/2022

Arbetsmiljön. Dess historia, begrepp och dagens fackliga roller – Vi ser att skyddsombuden spelar en

Startskottet för skyddsombuden i Sverige kom 1912 då riksdagen antog en ny och förstärkt arbetarskyddslag vilken hade som främsta syfte att förebygga olyckfalls i arbetet. Lagen blev också början på det som i dag är grunden i skyddsombudens verksamhet, nämligen rätten för arbetstagarna att utse egna ombud för arbetarskyddet.

Thomas Andrén,
regionalt skyddsombud
och huvudskyddsombud, vid Volvo GTO i Skövde.

SUCCESIVT HAR arbetet och samarbetet mellan arbetstagare och arbetsgivare vuxit fram till den lagstiftning och regelverk som används i dag.

Olika fackliga roller

I dag finns det inte bara skyddsombud (SOMB) utan även huvudskyddsombud (HSOMB), skyddskommitté och regionalt skyddsombud (RSO). De fackliga rollerna inom arbetsmiljöområdet är många, men vilken är egentligen skillnaden mellan de olika ombuden?

Thomas, eller Tompa som han kallas, arbetar som HSOMB inom driftsäkerhetsfunktionen på Volvo GTO i Skövde och är även utsedd till ett av tre RSO för avdelning 27 Östra Skaraborg. Han började intressera sig för säkerheten på sin avdelning när han arbetade som anskaffningstekniker. Han var med i projekt där det skulle köpas in nya verktyg och maskiner.

Då tänkte jag, att när jag ändå är iväg och tittar på nya maskiner och verktyg, så kan jag även titta mer på säkerheten så att alla ska kunna känna sig trygga och inte skada sig i arbetet. Så i grund och botten, blev jag sedan skyddsombud, därför att jag bryr mig om mina medmänniskor och vill att alla ska må bra.

SOMB vs. HSOMB

Senare vikarierade Tompa som HSOMB vilket han även blev vald till efter det. Men vad gör ett SOMB och vad är skillnaden mot att vara HSOMB?

Ett skyddsombud verkar lokalt, alltså har vanligtvis sitt verksamhetsområde på den avdelning där skyddsombudet arbetar och företräder sina arbetskamrater just där. Skyddsombudet ska medverka i det dagliga arbetsmiljöarbetet, vara med på

arbetsmiljöronder och bevaka att chefen följer de lagar och regler som finns. Enligt Arbetsmiljölagen ska det finnas ett SOMB på alla arbetsplatser som har minst fem anställda.

Tompa förklarar vidare att om det finns mer än ett SOMB på en arbetsplats så ska ett utav dessa utses till HSOMB. HSOMB:s främsta uppgift är att samordna skyddsombuden genom t ex gemensamma skyddsombudsmöten. De har första kontakten med Arbetsmiljöverket och andra myndigheter och ska finnas som stöd och hjälp åt skyddsombuden utan att ta över deras arbete.

Sedan är jag som HSOMB oftast företagets första kontakt vid större, mer övergripande projekt för hela arbetsplatsen.

En annan skillnad som HSOMB har ansvar över på Tompas arbetsplats, är att vara den som anmäler alla olycksfall och arbetsskador till försäkringskassan. Men det är någonting som vi har kommit överens om just här, berättar Tompa.

Skyddskommitté

Tompa är även facklig representant i skyddskommittén (kan även kallas arbetsmiljökommitté) på Volvo GTO i Skövde. Enligt Arbetsmiljölagen ska ett företag med mer än 50 anställda ha en skyddskommitté. Den består av personer från både arbetsgivar- och arbetstagsidan på en arbetsplats. Minst en av representanterna ska vara skyddsombud. Syftet är att behandla övergripande och principiella frågor.

Vi träffas fyra gånger per år. Vi diskuterar rehabilitering, sjukskrivning, företagshälsovård, projekt, användning av farliga ämnen, nyheter kring lagar och föreskrifter. Men även ev. förändringar, nya bestämmelser eller nya policys hos företaget.

RSO

Utöver detta är Tompa även ett av tre utsedda Regionala skyddsombud.

Vi tillhör ju avdelning 27 Östra Skaraborg, och i rollen som RSO ska vi besöka

viktig roll

alla företag i vår avdelning minst en gång om året. RSO har rätt att besöka alla företag som har minst en medlem och som inte har skyddskommitté. Vi hjälper till med arbetsmiljöronder och uppmärksammar brister i arbetsmiljön. Normalt har vi en lista som vi går efter.

Ibland håller han även kortare utbildningar på företagen han besöker, för att öka deras kompetens kring arbetsmiljöarbetet på arbetsplatsen. RSO har samma rättigheter och skyldigheter som ett skyddsombud.

Kan ställa tuffare frågor

I min roll som RSO kan det vara lättare att ställa de tuffa frågorna eftersom jag kommer utifrån. I mindre företag kanske du som anställd är kompis med chefen och då är det inte lika lätt att ställa krav på åtgärder av brister i arbetsmiljön.

Den vanligaste bristen Tompa stöter på i sin roll som RSO är hanteringen av kemikalier samt att det saknas påkörningskydd. Oftast så välkomnar arbetsgivaren besöken och de brister som upptäcks eftersom chefen, i de flesta fall, vill väl, men det är inte så lätt att hålla koll på alla lagar och regler som finns, berättar Tompa. Upp-täcker han dock allvarliga brister, som inte går att lösa direkt, så har Tompa samma befogenheter som ett lokalt skyddsombud att lägga ett skyddsstopp.

I arbetet för alla arbetstagares rätt till säkra och trygga arbetsförhållanden ser vi att skyddsombuden spelar en mycket viktig roll. Utvecklingen i arbetsmiljön har gått framåt men det finns fortfarande mycket kvar att göra. Arbetstagare blir fortfarande skadade och sjuka av och på sitt arbete. I takt med att arbetsmiljön blir mer komplex ökar ständigt behovet av kompetens från

både arbetsgivaren, medarbetaren och skyddsombuden.

Text och bild:
Isabell Eriksson

Foto: Pixabay.com

OSA, ett begrepp att känna till Hur mår kollegorna?

OSA har många hört talas om, men vad står OSA för egentligen? OSA är en förkortning av Organisatorisk och Social arbetsmiljö och är en föreskrift (AFS) som Arbetsmiljöverket gav ut och som började gälla 31 mars 2016.

Föreskriften handlar kortfattat om frågor som rör kunskapskrav, mål, arbetsbelastning, arbetstid och kränkande särbehandling.

Riskbedöm – följ upp

Såsom mycket annat i arbetslivet gäller det att arbeta med de här frågorna systematiskt, det vill säga att man undersöker, riskbedömer, genomför och följer upp, allt enligt föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)

Det är arbetsgivaren som har ansvaret att föreskrifterna följs, därför är det viktigt att alla arbetsgivare har kunskaper hur man förebygger och hanterar ohälsosam arbetsbelastning och hur man förebygger och hanterar kränkande särbehandling.

Arbetsgivaren bär ansvaret

Även om det är arbetsgivaren som är ansvarig att föreskrifterna följs så är det viktigt att alla arbetstagare har möjlighet att medverka i arbetet att ta fram mål hur den

organisatoriska och sociala arbetsmiljön ska fungera på arbetsplatsen. Därför bör vi också skriva om detta t.ex. här.

Alla arbetstagare har en viktig uppgift i att ha koll på hur kollegorna mår, oftast märker en kollega tidigare än en chef om en medarbetare börjar ändra beteende eller vanor!

Jobba systematiskt – under hela året

Det är även viktigt att arbetsgivaren har koll på arbetsbelastning så det inte blir ohälsosamt för någon arbetstagare samt även motverka att arbetstiden leder till ohälsa hos arbetstagaren.

Det är inte alltför ovanligt att arbetsgivaren delar ut en enkät till arbetstagarna för att ta reda på hur statusen på den psykosociala arbetsmiljön ser ut en gång om året. Det är sällan tillräckligt. Den organisatoriska och sociala arbetsmiljön behöver jobbas med systematiskt under hela året.

Glöm inte att ha koll på din/dina kollegor och fråga hur det är om du märker att det inte verkar vara som det brukar. Vill du inte ta det personligen med den personen så gå till din chef eller skyddsombud.

Text: Thomas Andrén
thomas.andren@ifmetall.se

Ju fler – desto bättre!

Att rapportera tillbud – ett av våra bästa verktyg

Jag måste erkänna direkt, jag älskar tillbud. I sin enkelhet är det ett av våra bästa verktyg för att stoppa olyckorna på våra arbetsplatser, ändå skrivs det alldeles för lite trots att rutiner för att skriva tillbud finns.

Men låt oss först reda ut vad tillbuden är för något vilket kanske inte alltid är lätt, ett enkelt sätt är att kalla dom för "OJ" alltså oj vad nära att det hände en olycka men ingen kom till skada, att då dokumentera detta blir då en tillbudsrapport.

Kan vi sen göra åtgärder för att ta bort just den risken så blir det heller ingen olycka där, ganska enkelt så långt.

Vart brister det då?

Som sagt vi är dåliga på att skriva tillbudsrapporter och får vi inte in några så är nästa steg att vi får olyckor istället. Det finns ett golv på hur många tillbud som ska skrivas, arbetsmiljöverket rekommenderar att ett tillbud per år och anställd som lägsta nivån, alltså har vi 15 anställda så ska vi ha 15 tillbud på året typ.

Varför är vi dåliga på att skriva?

Finns lite olika skäl men en del är rädda att framstå som klantiga eller att chefen ska bli arg, vi hör lite olika anledningar men låt oss förstå att: i huvudsak är allt arbete med arbetsmiljön förebyggande, alltså vi väntar inte på olyckan ska hända utan vi försöker förhindra att olyckan sker.

Då är tillbuden viktiga för att dom ger oss en hint om att det finns risk och vart den är, utifrån tillbuden kan vi sen analysera och ta bort risken.

En källa till att se samband

Får man in många tillbud har man ju också en källa att kunna se röda trådar och trender. Vad är det för typ av tillbud vi har och vart på företaget händer dom, det blir då lätt att sätta in åtgärder.

Viktigt att komma ihåg också att det

finns inga dumma tillbud så inget är för litet för att ta upp, det man gör i praktiken är att man eliminerar risk källor som skulle kunna leda till olyckor.

Hur få fler att skriva?

Hur kan vi då få våra anställda och chefer att skriva mer tillbud?

Jag ska ge ett exempel på hur företaget BERRY i Lidköping gjorde, där är man runt 100 anställda och borde då ha runt 100 tillbud om året, nu la man tillsammans ribban högt och utmaningen var att ha fyra tillbud per anställd under 2022.

Man skapade förutsättningar genom att informera alla vad tillbud är och hur dom används, skyddsombuden är en viktig del och fick fungera som förebilder och hjälpa till att både skriva och peppa.

Man utlyste också en riskvecka med fokus på säkerhet och gjorde många aktiviteter med syfte att hitta både dom små och stora tillbuden.

Odla en säkerhetskultur

Det kanske viktigaste var att man har en säkerhetskultur där alla tänker säkerhet och det är just säkerheten som är det viktigaste på jobbet.

Många tänker kanske att produktionen är det som är viktigast men om man har säkerheten och inga olyckor så slipper man sjukskrivningar och då blir det ett effektivare sätt att få mer gjort, en trygg och säker arbetsmiljö är en investering där alla vinner.

Våra vänner på BERRY

När året var slut kunde man summera till 408 skrivna tillbud! Mig veterligt det störs-

ta antalet tillbud per anställd och från vår sida kan vi nog utnämna dom som tillbudens mästare 2022, nu tänker dom ju inte luta sig tillbaka utan under 2023 är målet 600 tillbud!

Goda förebilder

Dom är givetvis en förebild för oss alla men kanske just ditt företag kan utmana BERRY och skriva ännu mer tillbud under 2023? ska vi få ner olyckorna och förhindra att våra kamrater skadas måste vi nog börja skriva mer tillbud än vi gör idag.

Text och foto: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

FAKTA: Tillbud

Med tillbud menas en **önskad händelse eller situation som skulle kunna leda till hälsobesvär, sjukdom eller olycksfall.**

Tillbudet är en signal på att något allvarligt skulle kunna hända nästa gång.

Ett samlingsnamn för olika händelser i arbetsmiljön där det finns risk för en olycka men där allt gick väl i slutändan.

Tillbud är en "nästan olycka" där OJ står för tillbud.

Gäller både fysiska och sociala/organisatoriska faktorer som ligger till grund för olika risker.

Elaine Edlund är huvudskyddsombud på vid BERRY i Lidköping. Företaget har 100 anställda. Mot den bakgrunden ansåg personal och ledning att det är rimligt att ha cirka 100 tillbud om året. På företaget ser man tillbud – med efterföljande rapportering – som ett bra sätt att förhindra olyckor.

Det viktigaste och äldsta fackliga uppdraget:

Bokstavligt talat om hälsa, liv och död

Skyddsombud är det äldsta uppdraget vi har i det fackliga arbetet. Och jodå, det är ett fackligt uppdrag enligt arbetsmiljölagen.

Skyddsombudet är det viktigaste vi har. De hanterar frågor som berör våra kamrater varje dag i deras vardag. Skyddsombudet är de som har rätt att stoppa jobb som är direkt farliga. De hanterar med andra ord våra medlemmars framtida överlevnad stundtals. Därför säger jag att de är så viktiga.

UTBILDNINGEN STEG FÖR STEG

Jag blev därför anmodad att beskriva deras grundutbildning som vi har. Först så bör man gå grundutbildningen för alla förtroendevalda som heter Agera. Den ska alla med uppdrag gå.

Men sen kommer skyddsombudens grundutbildning som är så viktig! Sunt förnuft är jättebra. Men när och hur har jag rätt att använda mitt sunda förnuft.

Det är där som kunskap kommer in i bilden. Om jag säger AML kap 6, §4 så vet alla skyddsombud vad jag menar.. eller kanske inte. (Ni får googla, det blir mycket att skriva)

Skyddsombudens grundutbildning heter Bättre Arbetsmiljö, kallas allmänt för BAM. Den är framtagen av Prevent så det är arbetsmarknadens parter som har tagit fram den. Den är på fem dagar och dessa dagar behandlar olika ämnen.

Vad innebär uppdraget?

Man börjar naturligtvis med att på dag ett gå igenom vad uppdraget innebär. Rät-

tigheter och skyldigheter. Och grundläggande regler i våra lagar som styr arbetet. Vilka lagar har vi osv.

Andra utbildningsdagen...

Dag två handlar om en specifik regelbok som heter Systematiskt Arbetsmiljöarbete (SAM) Alla problem som vi har inom arbetsmiljön hanteras via principerna i SAM. Den är kort och tydligt skriven. Den måste man som skyddsombud känna till så dag två handlar om den.

...nästa utbildningsdag

På dag tre pratar vi om belastningsergonomi. Ett problem som ökar. Vi går just nu bakåt i utvecklingen vissa utredningar tydligt. Även här finns det en regelbok som används. Denna dag hantera även frågor kring kemi. Detta för att få grundläggande vetenskap om vad som gäller.

Ytterligare en dag; Hur mår vi egentligen?

Dag fyra tar tag i en stor fråga. Hur mår vi egentligen? Orkar vi? Psykosocial arbetsmiljö hur hanterar vi detta. En svår fråga att jobba med. Här pratar vi om hur regelverket fungerar kring detta. Organisatorisk och Social arbetsmiljö (OSA)

Nu summerar vi

Sista dagen, dag fem, då knyter vi ihop säcken och pratar om hur vi använder det vi lärt oss för att förebygga arbetsskador och ohälsa. Hur fungera människan i begreppet

Människa, Teknik Organisation (MTO)?

Glöm nu inte att detta är en grundutbildning. Bara för att man gått BAM så har man ännu inte fått hela sin kunskap. Nu vet man hur det funkar. Men i alla ovanstående ämnen har vi vidareutbildningar för att få en bra kunskap i ämnena. Det är viktigt att vidareutbilda sig. Men det är också viktigt att låta det ta sin tid.

Om jag säger AML kap 6, §4 så vet alla skyddsombud vad jag menar.. eller kanske inte.

Text: Mikael Gustavsson, studieansvarig IF Metall Västra Skaraborg
mikael.gustavsson@ifmetall.se

Foto: Christer Andreasson

Lömska skador från kemikalier

Upptäcks efter lång tid

Kemikalier i någon form är något som alla kommer i kontakt med dagligen både på fritiden och i arbetslivet.

Vissa är mindre farliga för människor och miljö. Andra är mer farliga och allvarliga.

Om man ser till påverkan på människa så kan man lite förenklat säga att det finns två olika kategorier med risker. Dels den som man märker direkt det vill säga om man får frätskador av någon syra eller liknande, dels de ämnen som tar många år att upptäcka efter det man blivit utsatt som till exempel cancer eller allergier.

Lång tid för besvär att visa sig

Exponeras man för allergiframkallande ämnen frekvent kan det ta 20 år innan allergin visar sig. I och med att man tar bort lösningsmedel alltmer, till exempel i färger så blir det en vattenbaserad produkt. För att det inte ska mögla och bli dåligt tillsätter man konserveringsmedel som i stället framkallar allergier.

Skaffa en förteckning

Det är viktigt att man har en förteckning över samtliga kemikalier som finns på en arbetsplats och att alla är riskbedömda och används på det sättet som den är till för.

Ansvaret för detta har arbetsgivaren men arbetstagarna är skyldig att följa de rutiner för användning som arbetsgivaren bestämt.

Flera kontaktvägar

Man kan bli påverkad av kemikalier genom tre olika upptagningsvägar, nedsväljning, hudkontakt eller inandning:

Nedsväljning, tänk på till exempel att inte använda samma skruvmejsel man använt till annat att röra om i kaffekoppen med eller att inte förvara sin mat öppet i smutsiga miljöer.

Huden är kroppens största organ och

allt du tar i tas upp av huden som sen fortsätter in i kroppen. Tvättar man sig om händerna många gånger om dagen så tvättar man bort kroppens skyddande fettlager och kemikalierna tas upp ändå fortare i kroppen, därför är det viktigt att smörja in sig med skyddande hudkrämer eller använda rätt handskar.

Via mun och näsa

Inandning är det kroppen tar upp via mun och näsa. Det kan röra sig om att andas in cancerframkallande ämnen som till exempel asbestdamm.

Men i tillräcklig stor mängd och exponering kan till och med vanligt vete-mjöl orsaka skador på lungor och luftvägar.

Förvara i originalförpackning

För att minska risken att få i sig något av misstag så är det viktigt att kemikalierna förvaras i originalförpackning eller är ordentligt uppmärkt. Det är även viktigt att ha koll på vad som står i säkerhetsdatabladet angående personlig skyddsutrustning och att man använder den på rätt sätt.

Extra varsamhet om gravida

För gravida/ammande kvinnor det extra viktigt att inte utsättas för vissa kemikalier, därför ska en riskbedömning göras så fort graviditeten blir känd för arbetsgivaren.

Arbetsgivaren behöver jobba systematiskt med kemikalierna på arbetsplatsen och undersöka om man kan byta ut hälsovådliga mot mindre farliga eller ofarliga produkter.

Text: Thomas Andrén
thomas.andren@ifmetall.se

Foto: Mikael Gustavsson

Gravid – vad har det med jobbet att göra?

Påverkan kanske är större än vi tror

En av dom största händelserna i livet är kanske när man bildar familj och får barn. Men hur påverkas vi då av den tid vi är på arbetsplatsen?

Lite mer än man tror är det enkla svaret. Men generellt anses att förvärvsarbete under graviditet är positivt för hälsan men det bör vara i reglerad miljö och det finns lite saker att tänka på.

Berätta för chefen

Det första man måste göra är att så fort man vet att man är gravid så skall ansvarig chef meddelas. Då tar ni tillsammans och gör en individuell riskbedömning där man utgår från den aktuella arbetsplatsens förhållande och förutsättningar. Man bör klargöra om den gravida hör till någon riskgrupp och vilka eventuella åtgärder som ska vidtagas.

Risker som gravid

Här listas en del av de vanligaste riskfaktorerna på jobbet:

- Buller
- Vibrationer
- Temperatur och klimat
- Arbetsställning och belastning

- Stress och psykisk påfrestning
- Exponering av farliga ämnen

Skadlig inverkan

Om riskbedömningen visar att det finns risk för skadlig inverkan på graviditet eller amning så får man vidta åtgärder för att undanröja dessa. Är det nu inte möjligt att ta bort riskerna så måste man hitta andra arbetsuppgifter till den gravida.

Här får man se upp när det gäller nattarbete. Det behöver inte normalt innebära någon ökad risk under en graviditet. Finns det samtidigt en påtaglig risk för fysisk eller psykisk belastning bör detta styrkas med ett läkarintyg och om möjligt omplacering till en dagtidstjänst.

Ett rum för vila

Det ska också finnas ett vilorum på arbetsplatsen och där skall den gravida tillfälligt kunna vila i en liggande ställning, här finns det lite även för våra skyddsombud att jobba med och det är viktigt att dom blir delaktiga i riskbedömningen.

När det gäller farliga ämnen så är det inte mer än vad som är farligt i vanliga fall men som får större konsekvenser för fostret, här hittar vi bland annat generella ke-

mikalier som finns på arbetsplatsen men även andra riskfaktorer som till exempel strålning och tobaksrök.

Reglerat i AFS

Det finns en AFS som heter: AFS 2007:5 där man hittar exempel på vad som kan vara farligt och hur man skyddar sig. Vi får i dessa tider även tänka på covid som är en riskfaktor i synnerhet för gravida.

Företagshälsan – en resurs

Skulle det sen finnas behov av sakkunnig hjälp så finns företagshälsan som en resurs men även försäkringskassan kan vara en tillgång vid ersättningsärenden.

Det finns en del att beakta när någon anställd blir gravid men det är också något som med stor sannolikhet kommer att inträffa. Så om det inte redan finns varför inte ta fram rutiner för detta? Vi kör ju som bekant en kurs som heter kemiska hälsorisker. Där går vi igenom just detta.

Text: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

ÄR ARGA BIN		SVÄNG- FORM	USLING	HÖJDEN PÅ LÅNGDEN	SAGO- LAND	FAN	UNDER- DEL
→			→	↙			
* HUVUD- VERK		HÖGT HÄLLNA					
FÖLL	10	BOSTADS- BOLAG	→	↘		BÅT- PLAN	8
FÖR- SVAGAS	↗	BONN- BRUD					
ÅTER- KLÅNG	↗				EXI- STERAR		
TETRA- LOGI	↘	PUB	TYCKA MYCKET OM	BAK- MÅTT	OMKLÄDNINGS- RUM	BRÄNN- VIN	
LINA FÖR TÖRK			2				
UNDER LAGG					ORKAR	LÄR	
HÖG TID				VIKTER			
↙				NR TIO			
JAGAS OCH SLÅS						GREKÖ	
						FOTO	
ÄR HON I BAGDAD	7						
			ELIOT		DEN BRUTNA LEDEN		
↗			VIRAT KÖTT			5	
						MITT	
ROLIG					VIRUS		
					UNGA RÖDA	LILL- LÖRDAG	
						BÄLTÖ	
BE- LÖNING	VAR PICA SSO	1				STÅ FÖR	
	NÄRA					ÖL	
TVÄ- MASTAT FARTYG				9		BY	
						FÖRORD	
					GLADA		
↗							
UNDER- KROPPAR		ÅKALLAR HÖGRE VÄSEN		UTAN EN TRÄD			ÄR FLÄKT FRÅN FINLAND
OVÄNTAT HINDER	↗				DIEN SKALA	↘	
						GNAT	
							6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

* Huvudverk-stämpeln betyder att korsordet är gjort hanverk-
mässigt. Detta till skillnad från datorgenererade kryss där stora
block av lösningen och/eller nycklarna skapats via en databank.

Namn _____

Adress _____ Postadress _____

Anettes råd: akta dig för höga ljud.

Min hörapparat – det bästa som hänt mig

Anette Frydén sökte upp mig under våren 2021 för att få hjälp med sin hörselskada.

Hon var faktiskt lite upprörd över att vårt försäkringsbolag AFA inte ville ge någon ersättning för hennes hörselskada.

Låt oss ta det från början: Anette har arbetat på Aurobay i Skövde sedan 1997. Arbetar man inom industri så är man alltid utsatt för höga ljudnivåer.

Elektriska sågar i bakgrunden

Dessutom så var Anette utsatt för en händelse 2008 när de körde med elektriska sågar i järn bakom hennes arbetsplats.

Anette berättar: Det är det farligaste man kan bli utsatt för berättade de på audiomottagningen. Får man högt ljud bakom ryggen så är inte hjärnan beredd och då tar örat ännu mer skada än om man vetat om att det skulle komma. Hjärnan är konstig, det vet vi ju sen förut.

Fick tjut i öronen

Anette märkte inga konstigheter då förut om att hon pratade med chefen så att de fick ordna bättre hörselåppor.

2013 fick hon byta arbete och kom då till en tystare miljö. Då började bekymren komma smygande. Hon började höra dåligt och fick tjut i öronen.

Började gissa

– Jag ville inte låtsas om att jag hörde dåligt, så många gånger gissade jag ett svar och jag märkte att mina arbetskamrater fnissade åt mig. Det gick så långt att min chef sa åt mig att jag borde gå och kolla hörseln. Så det gjorde jag och fick hörapparat, säger Anette

– Det säger jag till alla nu som tvekar att skaffa hjälp när de hör dåligt.

– Skaffa hörapparat, det är det bästa som hänt mig och det kostar inget, säger hon.

Nej från AFA

När Anette sedan försökte få ersättning från AFA-försäkringar så skulldes de på att hon arbetat i tyst miljö sedan 2013.

Så jag skickade Anette till Öronmottagning på Skövde sjukhus för att få ett nytt audiogram *) och att det även står i journalerna att hon hade tinnitus.

Sedan läste jag vad Arbetsmiljöverket har kommit med för nya rön när det gäller bullerskador.

Arbetsmiljöverket hävdar följande:

Det finns nya resultat som tyder på att en kraftig tillfällig hörselnedsättning kan innebära kvarstående skador. Det märks inte direkt, utan efter en längre tid. Därför bör du vara försiktig med att utsätta dig för ljud som ger tillfällig hörselnedsättning.

Störande buller i arbetslivet (RAP 2013:3), kunskapssammanställning

Flera rapporter har påvisat att tinnitus kan förekomma som enda följd av bullerexponering utan mätbar hörselnedsättning (Weisz et al, 2006; Gu et al, 2010).

För att få en bullerskada godkänd

måste man varit utsatt för skadligt buller och för att få ersättning måste man ha medicinsk invaliditet på 5%.

Anette kom upp i 5% med det nya intyget från sjukhuset och fick 49 000 kr i ersättning.

Viktigt: Anmäl era bullerskador och ansök om ersättning.

*) **Audiogram** är ett diagram som används för att redovisa resultatet av en människas hörsel.

Text och foto: Marie Olsson
marie.olsson@ifmetall.se

Bara en liten tråd syns av Anettes hörapparat.

